

c) a Szlovák Nemzeti Tanács elnökét figyelmezteti a törvények vagy a határozatok végrehajtásának hiányosságaira olyan területeket illetően, amelyeken túlnyomórészt a nemzetiségek élnek;

d) alapanyagokat készít a bizottság tárgyalásaira;

e) tevékenységéről negyedévenként jelentést terjeszt az SZNT elnöksége elé.

2. CIKKELY

Szlovákiában minden állami és gazdasági szerv, valamint szervezet köteles az SZNT elnöksége nemzetiségi titkárságának rendelkezésére bocsátani a szükséges alapanyagot, hogy a titkárság teljesíthesse feladatait.

3. CIKKELY

Az SZNT elnökségének nemzetiségi titkársága a szakemberek köréből ideiglenes munkacsoportokat létesíthet az egyes feladatok előkészítésére és ellátására.

4. CIKKELY

Az SZNT elnökségének nemzetiségi titkársága szervezettel a Szlovák Nemzeti Tanács irodájának része.

5. CIKKELY

Az SZNT elnöksége nemzetiségi titkárságának szervezeti felépítését a Szlovák Nemzeti Tanács elnöksége hagyja jóvá és azt nevezi ki a titkárság vezetőjét.

Új Szó, 1968. október 5. 2. p.

67

Pozsony, 1968. október 7. Štefan Brenčič kulturális- és tájékoztatásügyi megbízottnak az SZNT Elnöksége elé terjesztett javaslata egy önálló magyar nyelvű állami könyvkiadó létrehozásáról.

N á v r h

na zriadenie samostatného štátneho vydavateľstva literatúry v maďarskom jazyku

Starostlivosť o vydávanie literatúry v maďarskom jazyku a uspokojenie čitateľských potrieb maďarských spoluobčanov prislúcha od roku 1953 jednotlivým špecializovaným vydavateľstvám. Beletriu vydáva vydavateľstvo Tatran, ktoré malo do konca roku 1966 pre tento účel zriadenú osobitnú maďarskú redakciu. Vydavateľstvo Tatran vydáva pôvodné práce tunajších po maďarsky píšucich autorov a tiež spoločné vydania s Maďarskou ľudovou republikou. V spoločných vydaniach nakupuje od nás Maďarská ľudová republika maďarské preklady českých a slovenských diel a naopak z Maďarska dovážame v maďarčine diela maďarských i svetových autorov. Ostatné slovenské špecializované vydavateľstvá zabezpečujú vydávanie publikácií v maďarskom jazyku podľa príslušných tematických skupín literatúry. Tak Vydavateľstvo politickej literatúry vydáva v maďarskom jazyku politickú marx-leninskú literatúru, vydavateľstvo Práca publikácie pre odborové orgány a odborársky aktív a mládežnícke nakladateľstvo Smena vybrané publikácie pre organizácie a členov Československého zväzu mládeže. Slovenské peda-

gogické nakladateľstvo vydáva v maďarskom jazyku školské učebnice a pedagogickú literatúru a odborné vydavateľstvá technickú a pôdohospodársku literatúru. Vydavateľstvo Mladé letá prikróčilo k vydávaniu detskej literatúry v maďarskom jazyku v roku 1963 a v posledných dvoch rokoch rozšírilo vydávanie kníh pre maďarské deti v rámci Klubu mladých čitateľov. Terajšie organizačné usporiadanie teda dôsledne sleduje princíp vydavateľskej špecializácie.

Slovenské ústredie knižnej kultúry v snahe zabezpečiť ďalší rozvoj vydávania a rozširovania literatúry národnostných skupín uskutočnilo počínajúc rokom 1967 v súlade s uznesením ideologického oddelenia ÚV KSS viaceré organizačné opatrenia. Za najvýznamnejšie treba považovať zriadenie maďarského závodu v rámci vydavateľstva Tatran 1. januárom 1967. V tejto súvislosti bola rozšírená aj edičná náplň býv. maďarskej redakcie o populárno-náučnú, prekladovú a mládežnícku literatúru v rozsahu podľa schváleného edičného plánu. Riešila sa tiež otázka zodpovednosti za edičnú činnosť. Vedúci závodu³⁰¹ dnes plne zodpovedá za edičnú politiku a edičné námety predkladá priamo Slovenskému ústrediu knižnej kultúry so stanoviskom riaditeľa vydavateľstva Tatran. Ako poradný orgán vedúceho maďarského závodu pôsobí edičná komisia, ktorá posudzuje edičný plán závodu. Treba zdôrazniť, že už tento súčasný organizačný stav je značným pokrokom oproti minulosti a vytvoril priaznivé podmienky pre zvýšenie vydávania pôvodných diel tunajších maďarských autorov.

Doterajšie organizačné formy, zabezpečujúce vydávanie maďarskej literatúry na Slovensku (maďarská redakcia, teraz závod v rámci vydavateľstva Tatran) prijímali maďarskí kultúrni pracovníci, najmä maďarská sekcia Zväzu slovenských spisovateľov, vždy trpne a ako dočasné riešenie. V minulých 3-4 rokoch predložili niekoľko návrhov príslušným politickým a štátnym orgánom na Slovensku na zriadenie samostatného maďarského vydavateľstva. Po zverejnení akčného programu KSČS sa znovu obrátili na Slovenské ústredie knižnej kultúry o zriadenie samostatného štátneho vydavateľstva. Poukazujú na tú časť akčného programu, ktorá hovorí, že rozvoj národnostných kultúr treba zabezpečiť inštitucionálne a za tým účelom zriaďovať vedecké a samostatné kultúrne ustanovizne; pritom zdôrazňujú, že starostlivosť o materiálne zabezpečenie kultúry národností patrí štátnym orgánom.

Akčný program Povereníctva SNR pre kultúru a informácie predpokladá, že maďarská a ukrajinská kultúra ako samostatné a osobitné kultúry, tvoriace súčasť československého kultúrneho kontextu, budú mať svoje vlastné inštitúcie. V oblasti knižnej kultúry ide o zlepšenie organizačných podmienok vydávania kníh pre národnostné skupiny. Slovenské ústredie knižnej kultúry riešilo predbežne požiadavky maďarských kultúrnych pracovníkov rozšírením pôsobnosti terajšieho maďarského závodu tak, že ho dňom 1. júla 1968 konštituovalo ako odštepny závod, ktorý sa zapísal do obchodného registra. V priebehu druhého polroka 1968 sa tento odštepny závod personálne dobuduje tak, že 1. januárom 1969 môže byť na jeho báze zriadené samostatné štátne maďarské vydavateľstvo formou národného podniku v pôsobnosti rezortu kultúry a informácií. Zriadením odštepného závodu vzniknú v tomto roku viacnákľady vo výške cca 250 000 Kčs. Táto suma sa získa v rámci redistribúcie finančných prostriedkov medzi slovenskými vydavateľstvami.

V súlade so zásadami, zakotvenými aj v návrhu ústavného zákona o postavení národností v ČSSR, odporúča sa zriadiť 1. januárom 1969 samostatné maďarské vydateľ-

301 A Tatran Könyvkiadó Magyar Üzemének vezetője Dobos László volt.

stvo. Tento samostatný vydavateľský podnik by vznikol na ekonomickej báze terajšieho odštepného závodu vydavateľstva Tatran, pričom viacnákklady spojené s jeho zriadením (podnikový aparát, zvýšené vecné náklady) by v ročnom meradle činili približne 600 000 Kčs. Bude ich potrebné uhradiť dotáciou zo štátneho rozpočtu. Otvorenou zostáva otázka vhodného umiestnenia novozriadeného podniku.³⁰²

SNA, ÚP SNR 1960–68, 177. k., Zasadnutie Predsedníctva SNR dňa 8. XI. 1968, géppel írt tisztázat

Összefoglalás: A magyar nyelvű irodalom kiadását az egyes szakosított kiadók (Tatran Könyvkiadó, Smena Kiadó, Szlovák Pedagógiai Kiadó, Mladé letá Kiadó, Politikai Könyvkiadó) végzik. A Tatran Könyvkiadó keretén belül 1967 óta önálló részlegként egy ún. Magyar Üzem működik, a magyar könyvkiadás eddigi szervezeti formáit azonban a magyar kulturális dolgozók, különösen a Szlovák Írók Szövetségének magyar tagozata csupán ideiglenes megoldásnak tekinti. Az utóbbi 3-4 évben több javaslatot terjesztettek az illetékes szervek elé egy önálló magyar kiadó létrehozása érdekében, amit legutóbb a CSKP akcióprogramjának nyilvánosságra hozatala után ismételték meg. A Kulturális és Tájékoztatásügyi Megbízotti Hivatal akcióprogramja önálló magyar és ukrán kulturális intézmények létrehozását feltételezi. A könyvkiadás terén ez a Tatran Könyvkiadó magyar részlegének önálló állami magyar könyvkiadóvá fejlesztését jelenti, ami összhangban van a nemzetiségi alkotmánytörvényben rögzített alapelvekkel is.

68

Pozsony, 1968. október 14. A Szlovák Tudományos Akadémia Ľudovít Štúr Nyelvtudományi Intézetének a *Pravda* című napilapban közzétett nyilatkozata a föderációs és a nemzetiségi alkotmánytörvény tervezetével kapcsolatban, amelyben síkra száll a szlovák nyelv államnyelvvé nyilvánításáért.

PREDÍŠŤ NEPRIAZNIVÝM DÔSLEDKOM

Pracovníci jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV prijali k návrhu ústavného zákona o federácii ČSSR a ústavného zákona o národnostiach tieto pripomienky:

Súhlasíme so znením čl. 6. zákona o federácii, ale **pokladáme za nevyhnutné doplniť ho konštatovaním, že „v ČSSR majú čeština a slovenčina úlohu rovnoprávných štátnych jazykov“.**

302 Az SZNT Elnöksége az előterjesztett javaslatot 1968. november 8-án tárgyalta meg és hagyta jóvá. Az önálló magyar kiadó 1969. január 1-jén alakult meg Pozsonyban Madách Könyv- és Lapkiadó néven.